TRO & MISSION

Ester er et forbillede i sin tjeneste for Gud

> SIDE 10

TEMA:

SUNDE FÆLLESSKABER

> SIDE 24

LILLE KIRKE I CAMBODJA MØDER LOKALES BEHOV
> SIDE 6

JEPPE ER NY LMU-KONSULENT I SØNDERJYLLAND/FYN
> SIDE 19

LUMI GENBRUG HAR MANGE TYPER FRIVILLIGE OPGAVER
> SIDE 38

ER DU Markusskolens nye skoleleder ?

Til Markusskolen i Esbjerg søger vi en tydelig og nærværende leder, der vil stå i spidsen for en stærk friskole med kristent værdigrundlag, høj faglighed og fokus på det enkelte barn.

Vil du være med til at forme fremtidens skole i et engageret fællesskab?

Læs mere og søg stillingen på: markusskolen.dk
Ansøgningsfrist 2. oktober 2026 kl. 12

Kontakt

Kresten Reuss Kragh-Schmidt Mentalfitouch

Konsulent
Kresten Reuss Kragh-Schmidt
tlf. 2968 9668

Markusskolen

Formand for Markusskolens bestyrelse
Mona Schmidt
tlf. 2657 4457

Julemagasinet 24/12

FORUDBESTIL SENEST 30. SEPTEMBER OG DEL UD TIL JUL!

1000+ stk.: 15 kr./stk.
100-999 stk.: 20 kr./stk.
50-99 stk.: 25 kr./stk.
25-49 stk.: 30 kr./stk.
Normalpris: 49,95 kr.

LÆS MERE OG BESTIL

lohse.dk/24-12-2026

Fri Fagskole

Nyhed i 2026 Danmarks første kristne Fri Fagskole ved Løgumkloster Efterskole. Et praktisk og meningsfuldt alternativ til den klassiske efterskole.

Hvad er Fri Fagskole?

- En kostskoleform, der ligner efterskolen.
- For elever, der har afsluttet 9. eller 10. klasse.
- En skoleform, hvor du lærer med hænder og krop i stedet for kun med hovedet.
- Mulighed for flere ugers praktik.
- Faguddannede undervisere.
- Undervisning, der retter sig mod praktiske uddannelser og erhverv.

VIDSTE DU
Du kan både vælge at gå på Fri Fagskole på 10. og 11. årgang.

VIDSTE DU
Et år på Fri Fagskole kan erstatte Grundforløb 1 på en erhvervsuddannelse. Man kan også fortsætte på gymnasiet efter Fri Fagskole.

HÅNDVÆRK

Vil du udrette noget med hænderne og prøve kræfter med nogle af de helt klassiske håndværksfag?

CARE

Vil du gerne arbejde med mennesker, fx i en børnehave, på et plejehjem eller i sundheds-systemet?

DESIGN & MAKER

Vil du gerne designe og skabe noget unikt? Det kan være inden for tekstil og beklædning, brugskunst og grafisk design.

GASTRO & EVENT

Vil du gerne stå i et køkken, eller vil du hellere ud blandt gæsterne?

Du kan ansøge om optagelse på Løgumkloster Efterskole her

løgumkloster efterskole og fri fagskole

INDHOLD

6 Symean og hans lille menighed bygger en foldboldbane og en multibygning

10 PORTRÆT
Ester bruger sine kompetencer til Guds ære

18 LM RUNDT
> Børneboblen i Ølgod
> Ny LMU-konsulent i Sønderjylland
> Vær teologisk bevidst om, hvad lov sange kommunikerer.

24 TEMA: SUNDE FÆLLESSKABER
> Når fællesskabet bliver grænseoverskridende
> Det sunde fællesskab
> Magt skal altid forvaltes til andres bedste

32 KIRKEN VERDEN RUNDT
> Kristne hjælper efter jordskælv i Colombia
> Kirke sløjfer præsters samvittighedsfrihed
> Kristne værdier forvrænges

34 En moderne høstsalme

36 BIBELLÆSNING
Mennesker i Østafrika kan nu høre Guds ord

38 PORTRÆT
Henry og Egon som frivillige i LUMI

43 Staten indgår forlig med tidligere anbragte børn på børnehjem

IVAN BACH JAKOBSEN
KONSTITUERET ANSV. REDAKTØR
IBJ@DLM.DK

TRÆD **ET SKRIDT TILBAGE** – OG SE NOGET NYT

Hvis man ser en elefant helt tæt på, er det, man ser måske mest af alt gråt, og det kan være svært at få øje på helheden. Kommer man derimod lidt på afstand, åbenbarer der sig et fantastisk dyr med imponerende former og spændende detaljer.

Dette simple billede fortæller os noget vigtigt: Vores perspektiv har betydning for det indtryk, vi får af en ting, og for den oplevelse, vi har af en given situation.

Det er helt naturligt, at vi reagerer på det, der er lige foran os – særligt når det berører os personligt. Men nogle gange har vi brug for forsøge at se situationen fra et andet og måske større perspektiv. For når perspektivet ændrer sig, kan vores forståelse også gøre det.

Det gælder i alle fællesskaber: parforholdet, arbejdsrelationen og menigheden. I alle disse sammenhænge vil vi opleve, at der bliver truffet beslutninger, som får betydning for os.

Men før vi ruller os ud og markerer vores modstand mod nye tiltag, som ikke er groet i vores egen baghave, kunne vi gøre os selv og fællesskabet den tjeneste at træde et skridt tilbage og se på det hele i et lidt større perspektiv.

For selv om det ikke var vores idé, kan den jo godt være god.

NYE MULIGHEDER

Når vi i vores gamle forening, Luthersk Mission, laver ting om, er det ikke nødvendigvis, fordi vi ønsker at kaste alt det gode, vi historisk har oplevet, over bord. Tværtimod. Forandringerne sker, fordi den udvikling, vi står midt i, kalder på, at vi ser vores opgave og vores muligheder fra nye perspektiver.

Lige nu forholder vi os blandt andet til digital mission, kommunikation på sociale medier, polycentrisk mission, AI-genererede materialer og meget mere. Det er nye muligheder, som måske kan vende op og ned på noget af det, vi er vant til. Og netop derfor kan det være fristende hurtigt at konkludere: "Det kan vi ikke bruge til noget." Men måske skal vi lige vente med konklusionen.

Måske skal vi i stedet træde et skridt tilbage og se udviklingen fra et nyt perspektiv. Hvad sker der, hvis vi ikke kun spørger, hvad vi risikerer at miste, men også spørger, hvad vi kan vinde? Hvilke nye muligheder åbner sig? Og hvordan kan vi bruge dem til at løse den opgave, Gud har givet os?

Så inden vi afviser det nye, fordi det ser fremmed ud, så lad os prøve at træde et skridt tilbage.

Måske ser vi noget nyt.

NYT JUNIOR-BIBELSTUDIEHÆFTE

LMBU har udgivet et nyt bibelstudiehæfte for juniorer om Josef-historien.

Gennem bibeltekster, leg, samtale-spørgsmål, opgaver og bøn kan man sammen med juniorerne blive kloge på historien om Josef – og på, hvad den lærer mennesker om Gud og Jesus.

Hæftet indeholder oplæg til fem samlinger. Det koster 20 kroner pr. stk. og kan købes på shop.lmbu.dk.

FOTO: LME

328 ELEVER PÅ LM'S SKOLER

Skoleåret er nu godt i gang, og 228 unge mennesker er begyndt på LM's fire efterskoler: 66 på Sædding Efterskole, 78 på Solgården, 43 på Stubbekøb ing Efterskole og 41 på Løgumkloster Efterskole – heraf 11 på Fri Fagskole. Dertil kommer 86 elever på Luthersk Missions Højskole, fem elever og ni personer i beskyttet beskæftigelse på LivogJob.

Inspiration til mission på digitale medier

FOTO: IVAN BACH JAKOBSEN

Fredag den 28. august var en gruppe LM-medarbejdere samlet til kursus i Odense. Konsulenter fra bevægelsen Creative Christianity underviste i mulighederne for at drive mission i Danmark gennem digitale medier.

Statistikken viser, at 90 procent af danskerne mellem 16 og 74 år bruger mindst ét socialt medie. Det gør det digitale rum til en stor og vigtig missionsmark.

På kurset blev deltagerne udfordret til at se de digitale medier som en helt ny verdensdel – et sted, hvor der er brug for mennesker, som kan forkynde evangeliet. Det digitale rum rummer nye muligheder for at nå mennesker, som måske ikke ellers møder kristendommen eller et kristent fællesskab.

Dagen gav også anledning til at tænke over sammenhængen mellem det digitale og det fysiske fællesskab. Hvordan kan de to verdener spille sammen, så digitale møder kan føre videre til relationer og fællesskaber i den fysiske verden?

Kurset gav god indsigt i mulighederne og satte mange tanker i gang.

For LM kan det være en anledning til som missionsforening at tænke nyt og undersøge, hvordan digitale medier kan bruges som en del af missionsarbejdet, med udgangspunkt i LM's vision: Så mennesker møder Jesus.

FOTO: LM BORNHOLM

Boblen på Bornholm

Børn i fire bornholmske byer kunne lege, hoppe, være kreative, synge og høre om Jesus ved arrangementer på byens torv fra den 17.-21. august.

Der var LM Kids' aktivitetsbil Boblen nemlig på rundtur på øen.

Det benyttede mange mennesker sig af – både beboere i de fire byer og andre steder fra – og også en del turister i Nexø.

Kids- og betweenkonsulent Bodil Gudbergsen var med alle steder og stod for forkyndelsen, mens lokale LM'ere sørgede for kage, saft, kaffe og frugt.

I Aakirkeby sluttede dagen med gratis grillede pølser og pølsebrød, og i Nexø var der mulighed for at bage snobrød. Her var det ikke kun LM'erne, der bidrog, da isbutikken Chris og Mario donerede softice til alle børn under ti år.

VILDT IMPONERET

Bodil Gudbergsen fortæller, at hun er vildt imponeret over det, hun oplevede. Ikke mindst over det store engagement.

"Det var hele menigheden, der stod bag – ikke kun klublederne," siger hun.

"Men jeg er også imponeret over, hvor mange, der kom. Både kendte mennesker og også nogle, ingen kendte, men som havde læst om arrangementet på de sociale medier."

CKU-PROJEKT I DAR ES SALAAM HJÆLPER TEENAGEMØDRE

Det lutherske stift i Dar es Salaam har, i samarbejde med LM, fået bevilget et nyt projekt ved Center for Kirkeligt Udviklingssamarbejde (CKU) på 500.000 kroner: Restoring Futures: A Church-Led Initiative for Teen Mothers' Care and Empowerment.

Det toårige projekt vil fokusere på teenagemødre og de lokalsamfund, de lever i, og gennem metoder med oprindelse i menighedsbaseret diakoni hjælpe de unge mødre til at give dem selv og deres børn mulighed for en bedre tilværelse.

Stiftet selv bidrager med midler til uddannelsesforløb på relevante skoler, for eksempel kokkeskole, skrædderi og hoteluddannelse.

FOTO: ARKIV

SÆRINDSAMLING TIL KIABAKARI BIBELSKOLE

LM har igangsat en særindsamling til genopbygningen af mændenes kollegiebygning på Kiabakari Bibelskole.

Budgettet er på en halv million kroner, og der er allerede nu tilsagn om cirka 400.000 kroner fra kirken selv LM og andre partnere.

Indsamlingen løber i september måned. Gaver kan gives på konto 2230-0726496390 eller MobilePay 66288. Mærk din gave med "Byggeri Kiabakari".

Eventuelt overskud fra indsamlingen går til vedligehold på bibelskolen.

Præsten Symean og hans kone Nisyh i fuld gang med at bygge boldbane på den nye grund.

LILLE **KIRKE** I CAMBODJA **MØDER LOKALES BEHOV**

I området Kampung Preang ved Battambang er præsten Symean og hans lille menighed ved at bygge en fodboldbane og en multibygning. De vil bruge det til at **skabe bedre muligheder for indbyggerne** der, fortæller missionær Anders Wiwe Philipps.

TEKST ANDERS WIWE PHILIPPS / KAJA LAUTERBACH **FOTO** ANDERS WIWE PHILIPPS

Der er livlig aktivitet på en stor og synlig grund i området Kampung Preang sydøst for storbyen Battambang i det nordvestlige Cambodja.

I flere måneder har missionær Anders Wiwe Philipps sammen med pastor Symean Chea og andre kristne gået og bygget på en fodboldbane, der snart er færdig.

”Vi håber, den kan blive et samlingspunkt for mange børn og unge i landsbyen. De har nemlig behov for et alternativt til kedsomhed og mobilspil – og for nogle også et alternativ til alkohol og stoffer,” siger han.

Det er den lokale kirke, der har lejet grunden, hvor de er ved at bygge fodboldbanen og en multibygning. De ønsker, at aktiviteterne på den skal skabe opmærksomhed og nysgerrighed hos lokalbefolkningen.

”Vi vil gerne møde dem i deres behov. Ud over aktiviteter for børn og unge under overskriften ’positiv fritid’, vil vi gerne udruste og hjælpe de voksne til at skabe bedre muligheder for dem selv og deres familier,” siger Anders.

”Til det formål har vi brug for et sted at afholde undervisning, og derfor er vi begyndt at opføre en multibygning.”

Hvad der skal undervises i, ligger ikke helt fast. Bortset fra engelsk, som der allerede nu bliver undervist i. Men mulige emner kunne være håndværk, havebrug og sundhedsoplæring til børn og om børn. Anders slår imidlertid én ting fast:

”Selvfølgelig håber vi, at det kan afføde mulighed for at fortælle og oplære mennesker i Bibelens fortælling.”

HUSHJÆLPENS MAND VAR PRÆST

Samarbejdet mellem Anders og de kristne i Kampung Preang begyndte, kort efter at familien Wiwe Philipps flyttede til Battambang i januar 2024. En amerikansk familie anbefalede en kristen kvinde, de kunne ansætte som hushjælp.

”Nisyh blev hurtigt et værdsat medlem af vores familie, og så blev hun også årsag til, at jeg mødte præsten og evangelisten Symean Chea, som hun er gift med,” siger Anders, der havde til opgave at undersøge muligheder for evangeliserende arbejde i Battambang.

Et møde mellem præsten og missionæren kom hurtigt på benene, og det medførte en række bibeltimer i den lokale kirke i Kampung Preang, nogle afholdt af Anders, nogle af Symean.

”Det blev tydeligt, at vi så på Bibelen og Jesus med samme øjne,” siger Anders med stor glæde og understreger, at vejen var banet for et samarbejde.

ØNSKER MERE END GÆSTER OG TILSKUERE

Symeans kirke havde nemlig brug for hjælp.

”Som Symean sagde: ’Vi har brug for, at I viser

Louem og hendes datter og svigersøn Srey Leak og Von gør en stor indsats med det nye byggeri.

os, hvordan man kan gøre ting'," siger Anders.

Han fortæller, at den kirke, som Symean er præst for, er omkring 20 år gammel.

"I 2006 kørte han rundt på sin moto, det vil sige en lille motorcykel, som er cambodjanernes foretrukne transportmiddel. Han havde bedt Gud om at vise ham, hvor han skulle starte et arbejde, for at nå lokale med evangeliet, og da han kom til området Kampung Preang, blev det besluttet, at det skulle være her."

Det startede med et lille skur, hvorfra han og hans familie gik rundt og fortalte om Jesus. Siden er forskellige aktiviteter blevet bygget på, og de har givet meget undervisning, både i engelsk og i Bibelen, og der er også søndagsskole hver uge. Det hele drives af to familier: Symeans familie og en familie mere, som kommer trofast hver uge.

Ud over den familie har det været svært for kirken at skabe ejerskab og engagement. Folk har egentlig været positivt stemt over for kirken og er kommet en gang imellem, men de er ikke blevet trofaste kirkegængere. De var gæster og forblev tilskuere.

Den væsentligste årsag til den manglende trofasthed er, at mange flytter til og fra området hele tiden. De arbejder som daglejere og må tage det arbejde, der er, sådan at de ofte ikke har tid til at komme i kirken, selv om de skulle have lyst. Det kan også betyde, at de er nødt til at flytte til en anden provins i nogle måneder efter arbejde.

I 2014 gjorde en koreansk donor det muligt, at der blev bygget en kirkebygning, fortæller Anders.

"Den er ganske lille, bare et rum på cirka 6 x 12 meter, og det er tydeligt i dag, at det ikke var i højeste kvalitet. Bygningen er allerede slidt her 12 år senere, og desuden ligger kirken gemt væk og er uden udeareal. Oven i det vil den familie, der egentlig ejer jorden, som kirken ligger på, nu gerne have grunden tilbage," siger han.

GLÆDE OVER DE LOKALE KRISTNES ENGAGEMENT

Det har alt sammen givet et ekstra skub til at leje den nye grund og til at sætte gang i projektet med en mere synlig kirke og invitation til "positiv fritid".

"Der er langt i mål endnu. Men jeg håber, at den nye grund kan udvikle sig til at blive et samlingspunkt for landsbyen. Et sted, hvor man kan komme og lære. Et sted, hvor man kan komme og

Louem er den – ud over præstefamilien – der kommer absolut mest trofast i kirken, og hendes børnebørn udgør halvdelen af volontør Johans engelskhold.

LM I BATTAMBANG

LM har tre familier udsendt til byen Battambang i det nordvestlige Cambodja:

Familien Raja Bak-Skovenborg flyttede til Battambang som missionærer for LM i 2022.
- Anju er rådgiver på LM's kollegium i byen og står for evangelisation gennem et kreativt projekt
- Mika er holdleder på fodboldakademiet SALT

Familien Wiwe Philipps flyttede til Battambang som missionærer for LM i 2024.
- Signe arbejder med diakonale projekter i organisationen Roots of Grace
- Anders arbejder med udvikling af landsbykirker.

Volontørerne Sara og Johan Just Rasmussen arbejder med diakonale projekter og engelskundervisning.

Vi så på Bibelen og Jesus med samme øjne.

være. Et sted, hvor man kan komme, og blive mødt," siger Anders.

En af hans helt store glæder ved byggeprocessen er, når han ser de lokale støtte op. Han nævner Louem og hendes mand Voung, der troligt tropper op hver weekend og hjælper Symean og hans familie med at sprede sand eller sætte stolper op. 14-årige You-E, der deltager i kirkens engelskundervisning, kommer og hjælper med at pladevibrere sand. Enkelte gange kommer også andre forbi.

"Netop dét, at se de lokale tage ejerskab allerede i byggeprocessen, giver mig håb om, at de vil tage ejerskab over det kommende arbejde med at række ud også," siger han.

"Og ejerskab er der brug for. Vi planter ikke en dansk frimenighed i Cambodja. Vi hjælper den eksisterende kirke med at vokse." ■

GUD BRUGER ESTER GENNEM **DRAMA OG TEATER**

Ester Frich Dam-Larsen er uddannet dramaturg og arbejder med, hvordan det kan anvendes i Luthersk Mission. Hun får lov til at **bruge sine kompetencer til Guds ære** og opfordrer flere kvinder til med frimodighed at udforske deres tjenester i menigheden.

TEKST KARIN BORUP RAVNBORG **FOTO** JOSHUA COOTE

Ester får inspiration på sine gåture i den skønne natur nær sit hjem.

» Jeg har altid godt kunnet lide at skrive og fordybe mig med ord. Og med tiden begyndte jeg at synes, det var fedt, at de ikke bare blev liggende i en bog eller en tekst, men jeg så dem meget visuelt for mig på en scene.

Drama og teater i forkyndelsen – det er ikke noget, man ofte støder på til Luthersk Missions møder eller gudstjenester. Ofte bliver teaterverdenen forbundet med et lidt udsvævende kunstnerisk miljø og en særlig type mennesker, og der kan være en vis skepsis over for at bruge skuespil i forkyndelsen.

Det er noget, Ester Frich Dam-Larsen, der har studeret dramaturgi og dansk på Aarhus Universitet, har gjort sig nogle tanker om.

"Jeg tror, det har at gøre med, at der for mange er en tryghed i den velkendte mødeform, som den er. Men hvis man så oplever, hvordan drama kan bruges ind i en kristen sammenhæng, man er tryg ved, finder man måske ud af, at det ikke er så farligt igen. Tværtimod kan det endda være med til at åbne evangeliet endnu mere, når man ser det levendegjort på en scene."

TEATER HJEMME I STUEN

Det er tydeligt at mærke, at den 31-årige dramaturg, der er opvokset i Haderslev og nu arbejder som efterskolelærer i Nordjylland, er meget passioneret. Hun ser mange muligheder for, hvordan man kan bruge drama og kreativ formidling af Bibelen og det kristne budskab til møder og gudstjenester i LM.

Selv ligner hun ikke, hvad man ville kalde en typisk kunstnertype. Der er da heller ikke noget specielt sprælsk eller udsvævende over hende, som hun står og byder indenfor i hjemmet i Skrødstrup, hvor hun bor med sin mand, Anders, parrets toårige datter og en lille en i vente.

Hun kan godt lide at spille skuespil, men er mere interesseret i at skrive teaterstykker og instruere andre. Og når hun roligt og reflekteret deler ud af sine erfaringer med drama i en kristen sammenhæng, begynder man at fornemme, hvorfor måske netop en type som hende kan være god til at "bygge bro" og "skubbe" lidt til LM-rammerne på en tryg måde, uden at troens indhold ændres.

Instruktør-karrieren går helt tilbage til, da hun som barn satte sine søskende og fætre og kusiner i gang med at spille teater og dramatisere bibelfortællinger hjemme i stuen.

I 2016 medvirkede Ester i musicalen *At gå med Gud*. Her er hun ovenfor til venstre og stående på illustrationen nedenfor.

ESTERS INSPIRATION TIL KREATIV MØDELEDELSE

- Lad folk tale sammen på rækkerne om et spørgsmål, der relaterer sig til temaet, inden prædikenen går i gang.
- Få en lille gruppe teaterinteresserede fra menigheden eller en flok fra børneklubben til at dramatisere prædiketeksten.
- Hav en tydelig rød tråd igennem sang, prædiken, bøn og andre elementer. Overvej, om temaet kan gøres visuelt, for eksempel i form af udsmykning, billeder, rekvisitter eller lignende.
- Prædikanten eller mødelederen kan formulere nogle refleksionsspørgsmål til kaffen efterfølgende, så man kan tale med andre om det, man har hørt.

"Jeg har altid godt kunnet lide at skrive og fordybe mig med ord. Og med tiden begyndte jeg at synes, det var fedt, at de ikke bare blev liggende i en bog eller en tekst, men jeg så dem meget visuelt for mig på en scene," siger hun begejstret og deler barndomsminder fra Haderslev LM, når de i søndagsskolen og på børnelejre skulle dramatisere en bibeltekst.

"Det var en øjenåbner for mig hver gang. Jeg tror, det er det med selv at være en del af historien – spille en rolle og få lov til at give liv til en karakter. Der kommer flere sanser i brug end bare høresansen. Du bruger din krop, og den husker det for dig, som du har hørt. Det bliver nemmere at holde fokus, og ens tanker vandrer ikke så let."

HELT IND I MASKINRUMMET

Det er ikke kun som barn, at man kan have brug for at få levendegjort de bi-

<

Ester ligner ikke det, man normalt ville kalde den typiske kunstnertype.

»
Det handler ikke kun om drama og teater, men om alle former for kreativ formidling – for eksempel at man som mødeleder eller præst ikke står med hovedet nede i en bog og læser op, men holder øjenkontakt med folk.

belske tekster og tematikker. Også over for unge og voksne er det vigtigt indimellem at gentænke rammerne for møder og gudstjenester og på den måde skabe større rum for inddragelse, mener Ester.

”Det handler ikke kun om drama og teater, men om alle former for kreativ formidling – for eksempel at man som mødeleder eller præst ikke står med hovedet nede i en bog og læser op, men holder øjenkontakt med folk, så man er nærværende over for dem, man taler til.”

Efter et par sabbatår som højskoleelev, volontør og senere unglærer på Løgumkloster Efterskole søgte den unge sønderjyde i 2017 ind på dramaturgi-studiet i Aarhus.

”På LME hyrede de en musical-instruktør, der var uddannet i dramaturgi. På den måde fandt jeg ud af, at det var en uddannelse, der fandtes. Og at det ikke er en egentlig skuespilleruddannelse. Når man læser dramaturgi, kommer man helt ind i maskinrummet og arbejder med formidling, instruktion og kreative processer, og det er jo det, jeg synes, er mest interessant.”

Som studerende havde Ester særligt fokus på, hvordan uddannelsen kunne bruges til gavn i kristne fællesskaber. I sit speciale skrev hun derfor om, hvordan man kan anvende teorier og teknikker fra teaterverdenen til at forny gudstjenestens form uden at ændre dens indhold. Helt konkret fik hun lov til at arrangere og planlægge en alternativ gudstjeneste i den kirke, hun kom i, Christianskirken, hvor hun arbejdede med at give de liturgiske elementer et nyt udtryk.

Ved den gudstjeneste blev der blandt andet dækket et bord foran alteret med servietter, lys og bestik. Når man så gik forbi det på vej op til nadveren, blev man på den måde mindet om det måltidsfællesskab, som det er. Desuden blev præludiet og tekstoplæsningen dramatiseret og foregik forskellige steder i kirkerummet for at give deltagerne en større fornemmelse af inddragelse.

BEFRI GUDSTJENESTEN

”Man skal ikke bare forny for fornyelsens skyld,” påpeger Ester med henvisning til et kirkeligt event i Aarhus, Befri Gudstjenesten, der fandt sted i byens domkirke samme år, hun startede på studiet.

Her var en række optrædende gået sammen om at skabe en ny gudstjenesteform med det formål – som de selv beskrev det – ”at befri gudstjenesten fra dens snærende bånd”. Det mødte imidlertid stor kritik fra både teologer og folk på den kirkelige højrefløj.

”Resultatet blev, at Gud faktisk kom til at fylde meget lidt. Gudstjenesten blev en succes, og man fik mange folk ind i kirken. Men var det Jesus, de mødte? Det er jeg ikke så sikker på,” spørger Ester.

Derfor var det meget vigtigt for hende, da hun selv skulle arbejde med det i sit speciale, at essensen i gudstjenesten blev bevaret. På den måde viste hun, hvordan en gudstjeneste kunne se ud, når man – som hende – er konservativ kristen og samtidig meget teaterinteresseret, og det fik hun stor ros for af sin vejleder på studiet.

”Hun sagde, at der ikke var mange, der som mig stod med et ben i hver lejr og kunne se det fra begge sider, og at jeg bare skulle vide, det var en unik position at være i. Jeg ved ikke helt, hvad det betød, men det opmuntrede mig til at tænke: ’O.k., der er et potentiale her, som måske ikke er så udforsket.’”

”Samtidig er det vigtigt for mig at sige, at det jo

ESTER FRICH DAM-LARSEN

Født 1994 i Haderslev

Uddannet i dramaturgi og dansk fra Aarhus Universitet

Lærer på Skrødstrup Efterskole, hvor hun underviser i dansk og psykologi og er ansvarlig for musicalen

Siden 2020 gift med Anders, der også underviser på efterskolen

Ester har bidraget til bogen ***Frimodig – kvinde, identitet og tjeneste i bibelsk lys*** (LogosMedia, 2023)

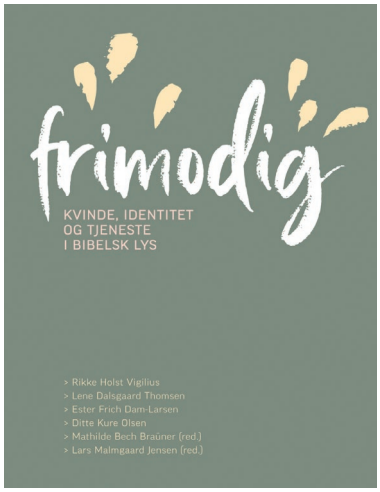

Jeg har aldrig set det, at jeg er kvinde, som en begrænsning i forhold til at bruge mine nådegaver og kompetencer i de menigheder, jeg har været en del af.

ikke er sådan, at jeg tænker, at alle gudstjenester og mødeformer skal være nye og alternative. Men drama og teater kan være et godt og vigtigt supplement."

FRIMODIG I TJENESTEN

Ester har skrevet adskillige kortere teaterstykker – blandt andet lokalt til de menigheder, hun har været tilknyttet. På LM's Landsmøde i 2024 medvirkede hun på scenen med et dramastykke, som passede til temaet "Fri". Det fik hun positive tilkendegivelser for – også selv om nogle deltagere lige skulle vænne sig til det med drama, fortæller hun med et smil.

At Ester med så stor frimodighed bruger sine evner i tjenesten, mener hun selv i høj grad skyldes en tryg barndom og opvækst i Haderslev LM, hvor hun tidligt blev opmuntret til at påtage sig opgaver.

"Min far var formand, og vi børn deltog aktivt i kredsen. Jeg sang ved nogle af møderne og blev også spurgt af mødelederen om at læse et par af bibeltekserne højt."

Barndommens oplevelse af, at alle – også børn – kan bruges i Guds rige, har også været med til at forme hendes syn på kvinders rolle i menigheden.

"Jeg har altid haft en oplevelse af, at Gud lægger mig nogle ting på sinde, som jeg gerne vil formidle. Men jeg tror ikke, at jeg som kvinde er kaldet til en opgave som prædikant eller hyrde for en menighed," fastslår hun.

"Så bliver jeg jo nysgerrig på og må udforske, hvordan han så vil bruge mig. Det mærker jeg, at han blandt andet gør igennem teater og alternative gudstjenester og mødeformer. Jeg har aldrig set det, at jeg er kvinde, som en begrænsning i forhold til at bruge mine nådegaver og kompetencer i de menigheder, jeg har været en del af. Jeg er blevet opfordret til at holde andagter, indgå i bestyrelser, være mødeleder, arrangere lejre og være forbeder helt på lige fod med menighedens mænd."

Da hun som elev på LMH fik ideen til at lave en musical, og hun selv stod for at skrive manuskriptet, var der ingen, der stillede spørgsmål ved, om hun kunne det som kvinde.

"I stedet mødte jeg stor opbakning fra både elever og lærere, og det står for mig som et eksempel på, hvordan jeg fik lov til at bruge mine kompetencer til Guds ære."

Hun opfordrer derfor andre kvinder til frimodigt at stille sig til rådighed til gavn for deres menighed – noget, hun uddyber i en artikel i bogen *Frimodig – kvinde, identitet og tjeneste i bibelsk lys*, som blev udgivet på forlaget LogosMe-

Ester i sit hjem i Skrødstrup, hvor hun ofte sidder og skriver.

dia i 2023.

”Jeg kender mange, især unge kvinder, som virkelig mangler kvindelige forbilleder, der er synlige i menigheden. Der kan godt komme for meget fokus på, hvad jeg ikke kan som kvinde, i stedet for at kigge på, hvad jeg rent faktisk kan, og det er ærgerligt,” mener hun.

FINDER INSPIRATION I NATUREN

Lige nu er Ester optaget af at tage godt imod det nye hold elever på efterskolen, som ligger få hundrede meter fra hendes hjem. Og så medvirker hun på LM's kvindekonference på LMH, hvor hun skal tale ved to store aftenmøder. I en travl hverdag som småbørnsmor er der heller ikke det samme overskud som før til at skrive og sætte teaterstykker op, og hun opsøger da heller ikke anledningerne, erkender hun.

”Men jeg har kastet mig over romangenren og forsøger at skrive kristen skønlitteratur. Der dukker masser af idéer op, når jeg går ture her i den skønne natur,” siger hun og kigger ud over de omkringliggende marker, hun kan se fra sin terrasse.

Tid til ro og fordybelse er nemlig vigtig, når man arbejder med kreative processer, understreger hun.

”Et teaterstykke er ikke noget, man lige kan skrive på en eftermiddag. Jeg har brug for at gå og tænke over det i lang tid, så det ligger og summer i baghovedet. Når jeg får idéer, mærker jeg ofte en tydelig uro og rastløshed og er nødt til at skrive dem ned, så jeg har dem liggende, hvis der kommer en anledning. Det tager jeg som et tegn på, at Gud lægger mig noget på hjerte, for at jeg skal bruge det.”

Som mor til snart to har hun også tænkt, at det kunne være sjovt at lave små lydfortællinger for børn, som man kan sidde og høre i bilen. Om det bliver til noget, ved hun ikke.

”Jeg må bare sige: 'Gud, hvis den her idé kommer fra dig, må du hjælpe mig med at gennemføre den.' Er det meningen, det skal blive til noget, så går han med.” ■

Børneboblen skaber liv og kontakt i Ølgod

Børnetræf med Boblen har givet LM kontakt til nogle børn fra byen, der nu er en del af deres ugentlige børnearbejde.

TEKST IVAN BACH JAKOBSEN **FOTO** AMALIE HAAGENSEN

I august lagde LMBU's bil, Børneboblen, vejen forbi Ølgod i Vestjylland.

Amalie Haagensen, som var medansvarlig for det lokale børnetræf, fortæller, at der var god opbakning til børnetræffet, som blev afholdt på et grønt område lige ved siden af missionshuset. Mange børn mødte op til arrangementet, og det var særligt glædeligt, at også en del børn uden kirkelig baggrund deltog.

Det er tredje år i træk, LM-kredsen i Ølgod arrangerer børnetræffet. I år var den nystartede frimenighed med som medarrangør.

FÆNGENDE FORKYNDELSE

Filip Eriksen fra OAC stod for forkyndelsen. Amalie fortæller, at det var en meget inspirerende og fængende forkyndelse, som børnene lyttede opmærksomt til.

Børnetræffet er ikke kun en hyggelig dag for børnene, men også en mulighed for LM i Ølgod for at være til stede og gøre en forskel i lokalsamfundet.

Amalie udtrykker stor glæde over, at børnetræffet giver mulighed for at give noget tilbage til den by, man er en del af.

"Gennem børnetræffet og en vennefest har vi fået kontakt til nogle børn fra byen, som nu er en del af vores ugentlige børnearbejde."

På den måde bliver børnetræffet mere end blot et enkeltstående arrangement. Det kan være med til at skabe nye relationer og åbne døren til det lokale børnearbejde.

GOD STØTTE FRA LMBU

Amalie oplever det som en kæmpe ressource, at det er muligt at rekvirere Boblen til lokale arrangementer. Bilen er fyldt med forskellige aktiviteter og materialer, som kan bruges i forbindelse med børnetræffet.

Samtidig er der på LMBU's hjemmeside mulighed for at downloade plakater og flyers, som kan bruges i PR-arbejdet op til arrangementet.

"De her ressourcer er med til at gøre det mere overskueligt for os lokalt at arrangere børnetræffet," siger hun.

For LM-kredsen i Ølgod har Boblen dermed været en værdifuld hjælp – både på selve dagen og i arbejdet med at invitere børn fra byen med. De har oplevet, hvordan en enkelt dag med leg, fællesskab og forkyndelse kan blive begyndelsen på nye relationer, der rækker langt videre. ■

NY LMU-KONSULENT I SØNDERJYLLAND-FYNS AFDELING

Jeppe Sjælland glæder sig til at bringe gode erfaringer fra den ene LMU til den anden, og han håber, hans egen erfaring som LMU-formand kan hjælpe ham til at skabe gode rammer for den enkelte LMU.

TEKST IVAN BACH JAKOBSEN

Den 1. august havde 22-årige Jeppe Sjælland fra Brændstrup sin første arbejdsdag som ny LMU-konsulent i Sønderjylland-Fyns Afdeling.

Selv om der allerede ligger en arbejdsplan for hans nye opgaver, er Jeppe spændt på, hvad jobbet kommer til at indeholde, når han for alvor kommer i gang.

> Jeppe ser frem til at hjælpe de unge, der har påtaget sig et bestyrelsesansvar i LMU.

KENDER MÅLGRUPPEN GODT

Jeppe har selv en fortid som formand for LMU i Brændstrup. Sammen med en ansættelse som volontør i Tanzania og som unglærer på LME har det givet ham en bred erfaring med LMU's målgruppe.

Derfor oplever Jeppe, at han kender de unge, han nu skal være konsulent for, rigtig godt. Hans primære arbejdsområde bliver Sønderjylland/Fyns Afdeling, som han også selv er godt hjemme i.

ØNSKER AT VÆRE OPSØGENDE

Da Jeppe selv sad i LMU-bestyrelsen, var der mulighed for at få hjælp og vejledning fra en LMU-konsulent. Alligevel oplevede han ikke, at bestyrelsen gjorde særlig meget brug af tilbuddet.

Måske skyldtes det, at de ikke vidste, hvad de skulle spørge om hjælp til. Eller måske var der en naturlig usikkerhed hos dem som unge omkring, hvordan de ville fremstå, hvis de bad om hjælp.

Det vil Jeppe gerne være med til at ændre. Han brænder for at sætte vigtige ting på dagsordenen og hjælpe de unge, der har påtaget sig et bestyrelsesansvar.

En af de ting, der står højt på Jeppes prioriteringsliste, er at hjælpe de unge med at skabe en god ramme for deres LMU. Det er vigtigt, at de unge er bevidste om, at LMU ikke er en menighed, men et kristent tilbud til unge.

Jeppe ønsker derfor at bruge tid på at komme rundt til LMU-kredsene i afdelingen. Her vil det være naturligt for ham at samle de gode erfaringer op og bringe dem videre til andre LMU-kredse som inspiration.

OGSÅ EN DEL AF LANDS- OG AFDELINGSARBEJDET

Planlægning og afvikling af Ung Uge på Haderslev Næs bliver også en naturlig del af Jeppes arbejde. Han har allerede været med til at evaluere sommerens aktiviteter og er nu klar til at se frem mod sommeren 2027.

Jeppe får desuden ansvar for LMU's landsindsamling. Det arbejde er han allerede godt i gang med, og han skal blandt andet være med til at informere om landsindsamlingen ved efterårets MISSION26, som afholdes på LMH i Hillerød den 13.-15. november.

SKAL RUSTES TIL OPGAVEN

Selv om Jeppe allerede har gjort sig mange erfaringer inden for LMU-området, er han ikke færdig med at dygtiggøre sig. I september sætter han sig derfor på skolebænken, når han deltager på "Kursus for unge prædikanter".

Med sin erfaring fra både LMU, Tanzania og LME har Jeppe allerede et godt fundament for sit nye arbejde. Nu glæder han sig til at komme rundt i afdelingen, møde de unge og være med til at støtte og inspirere LMU-kredsene i deres arbejde.

TEKSTEN ER VÆSENTLIG

Musikkonsulent og frimenighedspræst understreger, at det er vigtigt at være teologisk **bevidst om, hvad lovsange kommunikerer.**

TEKST KAJA LAUTERBACH **FOTO** ROCHELLE COOTE

Der er ikke noget nyt i, at unge og ældre hører og spiller forskellige former for musik og sange. Men med de sociale medier er der dukket nye udfordringer op, forklarer musikkonsulent Laila Tróndheim Poulsen.

”Forhen var det musiksmag, der skilte unges og ældres musik. Diskussionen om musiksmag, instrumenter og musikgenrer er vi imidlertid mange, der er trætte af. Vi har lyst til større bredde og nysgerrighed på hinanden,” siger hun og peger på, at hun ser en stor udfordring i, at hvor man førhen fandt sange i sangbøger, spiller sociale medier en stor rolle i dag.

”Der kommer både gode og dårlige sange ind, via sociale medier. Og når jeg siger dårlige sange, så mener jeg teologisk dårlige sange – sange der ikke har Gud som fokus, og hvor synd og nåde ikke nævnes,” siger hun.

Musikkonsulenten fortæller, at mange af de nye lov-

<

Bandet Genskær, der gav koncert på LM's Landsmøde i maj, går efter en fornyelse af både gamle salmer og sange og af sange fra for 30-40 år siden.

» **Jeg ser en stor udfordring i, at hvor man førhen fandt sange i sangbøger, spiller sociale medier en stor rolle i dag.**

sange, der kommer fra de sociale medier, har tråde til den amerikanske megakirke Bethel Church, og hun kan godt forstå, at de fænger.

"Det er god musik og gode indspilninger – men det er en kæmpe udfordring, at der slipper dårligt teologiske sange ind på vores playlister," siger hun.

Hun opfordrer alle til at tjekke sine playlister godt igennem og lade sig inspirere af de steder der leverer god teologi.

"Lyt for eksempel til bandet Genskær, der ud over selvskrevne sange går efter en fornyelse af både gamle salmer og sange og af sange fra for 30-40 år siden – det er til stor inspiration. Eller lyt til et band som australske CityAlight."

MUSIK ER KANAL FOR TEOLOGI

Morten Rugager Kristensen er formand for PULS-ELN og medforfatter på et papir, som PULS har udgivet, hvor de beskriver noget af den teologi, som skyller ind over Danmark via de sociale medier – ikke mindst via lovsange fra Bethel Church, som er en del af det uofficielle netværk, New Apostolic Reformation (NAR).

Han fortæller, at en præst fra Bethel Church har udtalt, at de har som strategi at udbrede deres teologi gennem sange. At musik er kanal for deres teologi.

Morten forklarer helt kort, hvad det er for en teologi, han advarer mod:

"Bethel Church mener, at kristne i dag er apostle med samme autoritet, som apostle havde på Jesu tid, og at kristne kan gå samme i magt, som Jesus også gik i. Gud har skabt verden ved sit ord og opvakt Jesus ved sit ord, og vi har fået samme magt uddelegeret, sådan at vi med ord kan fremme Guds rige," siger han.

"For dem er lovsang et redskab for Guds riges fremgang. Jo flere der synger med, jo mere udbredes Guds rige på jord. I mange sange deklarerer og kommanderer de Guds rige frem – der er slet ikke den ydmyge kristendom, vi er vant til i lutherske sammenhænge."

Når man hører deres sange på de sociale medier, kommer man med i et loop, hvor man også bliver eksponeret for meget andet af deres indhold: prædikener, undervisning. Det ser han som en ekstra udfordring, for her er deres teologi tydelig.

VURDÉR SANGENE – UANSET, HVOR DE KOMMER FRA

Morten er også præst i Skjern Bykirke og vælger sange hver søndag til gudstjenesten og har dermed udfordringen fra de mange nye sange tæt inde på livet.

"Vi har imidlertid besluttet ikke at benytte os af sange fra Bethel Church på grund af den teologi, der ligger bag," siger han og understreger, at han synes man altid skal vurdere sange teologisk - uanset kilden til sangen.

"Jeg kan godt forstå, at mennesker tiltrækkes af lovsang fra Bethel Church. De er virkelig dygtige, og deres musik lyder godt, men somme tider bliver vi nødt til helt at sige fra over for sange fra bestemte sammenhænge, fordi de formidler noget, vi ikke kan stå inde for. ■

Gumle og Gry på mærkelig skattejagt i årets julekalender

For sjette gang er LMBU i gang med at lave en julekalender med dukken Gumle. Den vises gennem gumle.tv i hele december måned.

TEKST IVAN BACH JAKOBSEN **FOTO** LMBU

"Gumle og Gry og den mærkelige skattejagt" er titlen på LMBU's julekalender, som kommer på gumle.tv til december.

Børnekonsulent Kristian Larsen, der er hovedansvarlig for projektet, fortæller, at optagelserne nu er afsluttet. Dermed begynder et stort arbejde for Norea Mediemission, som er samarbejdspartner på projektet.

Teknikerne Kasper Breindahl og Jesper Noer er gået i gang med at klippe de mange optagelser sammen til 24 afsnit, som vises på gumle.tv gennem hele december måned.

ET PROJEKT I STADIG UDVIKLING

LMBU og Norea Mediemission har gennem de seneste seks år opbygget erfaring med at producere julekalendere og andet indhold til børnekanalen gumle.tv.

"Det er et projekt, der hele tiden udvikler sig," fortæller Kristian Larsen.

"Vi vil gerne gøre det bedre, end vi gjorde de foregående år, og det udfordrer os."

Arbejdet bliver mødt med stor opbakning fra familier, fortæller Kristian Larsen. Mange giver udtryk for, at de er glade for et kristent alternativ til de kommercielle tv-stationers julekalendere.

Også flere virksomheder ser en mulighed for at støtte projektet økonomisk. Det er en afgørende hjælp, da det kræver betydelige økonomiske ressourcer at realisere en julekalender af denne størrelse.

Medarbejderne bag Gumle-julekalenderen glæder sig over opbakningen, som også kan mærkes på seertallene. Sidste års julekalender havde mere end 25.000 seere.

Stigningen i seertallet er ikke voldsom, men den er konstant, og det glæder Kristian Larsen.

Julekalenderen bliver desuden brugt på flere friskoler og i børnehaver, hvor børnene sammen følger med i Gumles historier.

SVÆRE EMNER I BØRNEHØJDE

I årets julekalender bliver der taget fat på svære emner som sorg, savn og venskab. Det hele formidles i børnehøjde med et håb om, at historierne kan være med til at hjælpe og støtte børn i målgruppen, som er fra fire til 12 år.

Julekalenderen indeholder også masser af sang og musik. Et af målene har været at blande gamle, kendte julesange med nye sange, så både børn og voksne får noget genkendeligt og noget nyt at lytte til.

EN PIGE, DER IKKE VIL FLYTTE

Årets historie handler om pigen Gry, som er gode venner med tøjfiguren Gumle. Gry står over for en stor forandring, for hun skal flytte – noget, hun på ingen måde har lyst til.

Under nedpakningen finder Gry en uløst skattejagt på loftet. Skattejagten består blandt andet af et puslespil, hvor 23 brikker mangler. Herfra tager historien for alvor fart, og Gry og Gumle begiver sig ud på en mærkelig og spændende skattejagt.

HISTORIEN FORTSÆTTER PÅ PAPIR

Sideløbende med julekalenderen på tv kan børn og familier følge med i julehistorien i det juleblad, med andagter til hver dag i julemåneden, som LMBU udgiver.

Redaktionen er i gang med at lægge sidste hånd på bladet og forventer, at det kan bestilles via LMBU's webshop fra oktober.

Dermed bliver der mulighed for at følge Gumle og Gry både på skærmen og i julebladet, når december nærmer sig. ■

Gumle
og Gry
– og den
mærkelige
skattejagt
LMBU

NÅR FÆLLESSKABET BLIVER GRÆNSEOVERSKRIDENDE

Der mangler aktuel forskning i de kristne organisationer og kirker i Danmark om negativ social kontrol, siger Michelle Lind Kappel, klinisk psykolog hos Agapehuset i Silkeborg.

TEKST IVAN BACH JAKOBSEN **FOTO** MAGNIFIC

Michelle Lind Kappel har erfaring med traume- og belastningspsykologi og kombinerer i sit arbejde hos Agape denne viden med religionspsykologien.

Herfra er der vokset en særlig interesse for religiøse traumer og for, hvordan negativ social kontrol i trosbaserede fællesskaber kan påvirke menneskers trivsel.

NÅR TROEN BLIVER TIL REGLER FOR LIVET

Noget af det, man oftest møder i kirkelige kredse, er en stærk optagethed af adfærd: Hvordan lever man "rigtigt"?

"Vi er godt bekendt med de teologiske rammer og anbefalinger for livet. Men når de skal omsættes til et konkret socialt liv, kan der opstå udfordringer med at få ord og liv til at passe sammen. Det kan presse det enkelte menneske," fortæller Michelle Lind Kappel.

Det kan blandt andet føre til spørgsmål om, hvad man må og ikke må, og hvor meget man kan påtage sig i menigheden.

"Hvad må jeg, og hvilke opgaver kan jeg påtage mig i menigheden, når jeg nu har noget med i den menneskelige rygsæk? Det er et spørgsmål, mange er udfordret af."

FLERE TØR TALE HØJT

Ifølge Michelle Lind Kappel er der dog tegn på en positiv udvikling. Flere mennesker tør i dag stå frem og fortælle

»

Vi skal tale om de her ting for at sikre tryghed for alle.

om de problemer, de har oplevet med grænseoverskridende adfærd og negativ social kontrol i menigheder.

Agape har blandt andet været med til at arrangere kurser og konferencer om emnet, senest "Fra kontrol til frihed", som blev afholdt på Menighedsfakultetet i Aarhus i februar.

"Alene tilslutningen til den seneste konference viser, at det er et emne, mange har fokus på og arbejder med. Det er godt," siger Michelle Lind Kappel.

Hun understreger samtidig betydningen af, at nogen tør gå foran og fortælle åbent om deres erfaringer.

"Det kan betyde, at andre bliver bekræftet i, at det ikke er dem, der er forkerte. Det er de overgreb, de har været udsat for, der er forkerte."

DE PERSONLIGE FORTÆLLINGER ER VIGTIGE

En af de største udfordringer i arbejdet med at hjælpe mennesker, der har været udsat for negativ social kontrol, er ifølge Michelle Lind Kappel, at der mangler aktuel forskning i de kristne organisationer og kirker i Danmark.

Derfor får de personlige fortællinger en særlig betydning. De kan være med til at synliggøre problemstillinger, som ellers kan være svære at få øje på.

Og problemerne kan have mange forskellige former.

"Vi ved, at der stadig dukker nye fortællinger op om forskellige former for overgreb. Nogle er af seksuel karakter, andre har en mere åndelig vinkel, og nogle kan være af psykologisk karakter. Det er heller ikke ualmindeligt, at det er en blanding af det hele."

Derfor er der ikke tale om et område, som man lige foreløbig kan sætte punktum for.

"Det er ikke en sag, som vi er på vej til at få løst. Derfor må vi arbejde både med støtte til ofrene og med oplysning til alle."

DET KAN IKKE KUN LØSES MED KONFERENCER

Konferencer og offentlig debat kan være med til at sætte fokus på problemet, men ifølge Michelle Lind Kappel skal arbejdet først og fremmest fortsætte lokalt.

Hun opfordrer derfor de enkelte kristne fællesskaber til konkret at arbejde med principper og rammer for fællesskabet. Formålet er både at skabe tryghed for den enkelte og tydelighed omkring det frivillige arbejde.

Det bør blandt andet være klart, at man kan sige til og fra i forhold til forskellige opgaver, uden at det får negative konsekvenser for ens plads i fællesskabet.

Samtidig er det vigtigt, at de teologiske rammer er tydelige.

"Der skal være tydelighed omkring, hvordan man er kommet frem til de teologiske standpunkter."

Dialogen er afgørende, også selv om man måske tror, at alle allerede kender menighedens rammer.

"Vi skal tale om de her ting for at sikre tryghed for alle." ■

EN GUIDE TIL TRYGGE FÆLLESSKABER

Michelle Lind Kappel har sammen med sin kollega Charlotte Falch Marquardt udgivet hæftet *Trygge fællesskaber uden negativ social kontrol*.

Hæftet er målrettet frivillige, der arbejder i trosbaserede fællesskaber, og giver konkrete redskaber til at forebygge negativ social kontrol i lokale menigheder.

Det er et arbejde, der ifølge Michelle Lind Kappel kræver vedvarende opmærksomhed.

For selv om der er kommet større åbenhed om problemerne, er der fortsat behov for både samtale, viden og konkrete handlinger, hvis kirkelige fællesskaber skal være trygge steder for alle.

Trygge fællesskaber uden negativ social kontrol kan købes for 50 kroner hos Kirkernes Integrationstjeneste.

Det sunde fællesskab

TEKST IVAN BACH JAKOBSEN **ILLUSTRATION** MAGNIFIC

Fællesskaber har stor værdi i vores kristne miljø. Kredsfællesskabet og menigheden kan være en afgørende ramme for den enkeltes kristenliv. Det er her, vi møder Guds ord sammen og ser dets virkning. Det er også her, vi lovsynger og priser Gud. Men fællesskabet er samtidig det sted, hvor mange har en stor del af deres netværk med venner og bekendte.

Et sundt fællesskab kommer imidlertid ikke af sig selv. Det kræver, at vi arbejder for det og med det.

Et fællesskab, der består af forskellige mennesker, er en dynamisk enhed, som hele tiden forandrer sig. Derfor er det vigtigt, at både de valgte ledere og kredsens og menighedens medlemmer er villige til løbende at arbejde på fællesskabet i en ærlig og åben atmosfære med rammer, hvor fællesskabet kan være et godt sted at være for alle.

HVORNÅR ER ET FÆLLESSKAB SUNDT?

Hvem afgør egentlig, om et fællesskab er godt eller dårligt?

Det handler naturligvis også om følelser. Nogle mennesker vil lettere føle sig hjemme og godt tilpas end andre. Men følelserne kan ikke stå alene. Der er nogle grundlæggende forudsætninger, som skal være til stede, for at et fællesskab kan have mulighed for at være godt og sundt for alle.

I illustrationen er et lille udpluk af vigtige forhold, som kan være med til at skabe et sundt fællesskab. De kan være gode pejlemærker for, hvad der kendetegner et sundt fællesskab.

MARKØRER, MAN SKAL HOLDE ØJE MED

Fællesskabet udvikler sig hele tiden, og vi har alle et ansvar for at være med til at holde det på et sundt spor.

Ligesom der er vigtige markører, som kan være med til at skabe et godt fællesskab, er der også forhold, vi skal være opmærksomme på, så fællesskabet ikke udvikler sig i en usund retning.

Det kan for eksempel være:

- Manipulation
- Skyld og skam som styringsredskaber
- Frygt for ledere eller for fællesskabet

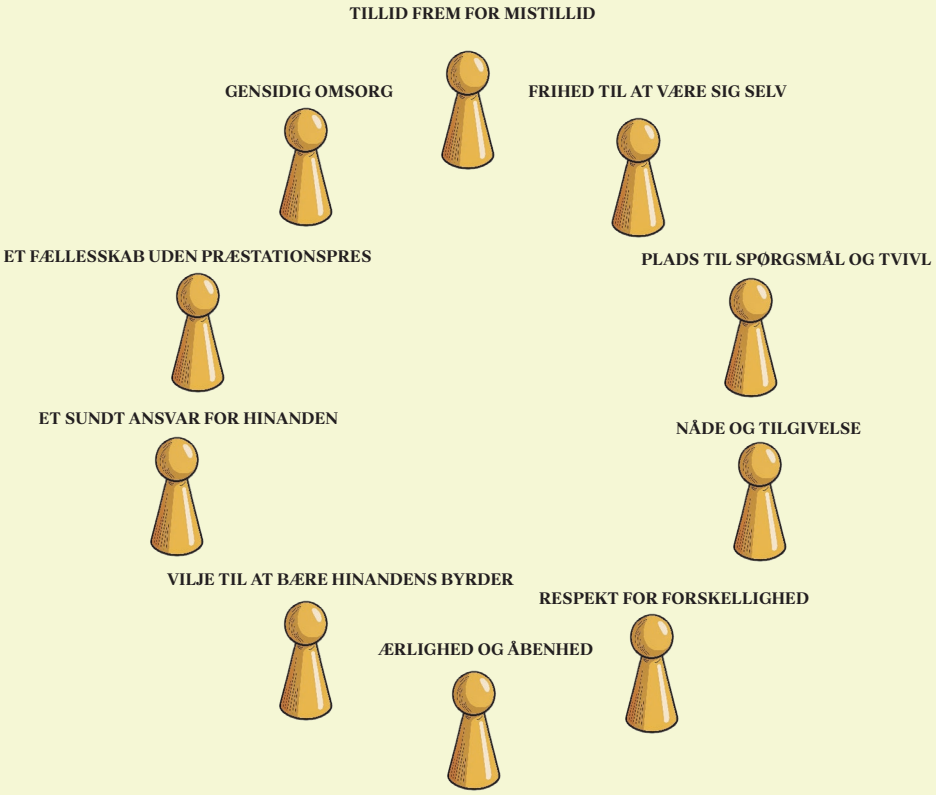

- En "os og dem"-tankegang
- Pres for at følge bestemte holdninger
- Overvågning eller indblanding i privatliv og relationer
- Manglende mulighed for at sige nej
- Misbrug af autoritet
- At bruge Bibelen til at lukke samtaler frem for at åbne dem
- Isolation af mennesker fra relationer uden for fællesskabet
- Manglende medindflydelse og demokrati

Ét enkelt af disse tegn betyder ikke nødvendigvis, at et fællesskab er usundt. Men hvis flere af dem bliver en fast del af kulturen, er der grund til at stoppe op og tale om, hvad der sker i fællesskabet.

DE KRISTNE VÆRDIER I FUNKTION

Gennem Bibelen får vi mange gode og enkle anvisninger på, hvad kristne fællesskaber skal indeholde. Hvis Bibelens ord ikke blot skal være en fin overskrift over den kristne menighed, er det nødvendigt, at vi hver især reflekterer over Bibelens budskab og spørger, om det også kan genkendes i virkeligheden i ens kredsfællesskab eller menighed.

Det er værd at spørge sig selv, hvordan Bibelens værdier kommer til udtryk i det fællesskab, man kommer i. Kan de mærkes i den måde, man omgås hinanden på?

FORTSAT FOKUS PÅ UDVIKLINGEN AF DET SUNDE FÆLLESSKAB

Fællesskab giver fælles ansvar. I Luthersk Mission har vi en god tradition for at samles til generalforsamling nogle gange om året, hvor der er særligt fokus på det fællesskab, vi har sammen.

Men lad det ikke blive ved en snak én eller to gange om året. Tag i stedet temaet op med venner og bekendte eller måske i din bibelkreds. Det behøver ikke være en stor eller formel samtale. Nogle gange kan et enkelt spørgsmål være nok til at sætte en vigtig samtale i gang.

Et sundt fællesskab er ikke et fællesskab uden uenighed, forskellighed eller vanskeligheder. Det er et fællesskab, hvor der er plads til at være forskellige, stille spørgsmål, sige fra og samtidig høre til.

Derfor er arbejdet med det sunde fællesskab aldrig færdigt. Det er en opgave, vi må tage på os sammen – ledere såvel som medlemmer. Og måske er noget af det vigtigste netop, at vi tør tale åbent om, hvordan vores fællesskaber opleves, og hvordan de kan blive endnu bedre.

For et kristent fællesskab skal ikke blot være et sted, hvor vi er sammen. Det skal være et sted, hvor mennesker kan møde Kristus, vokse i troen og opleve, at der er plads til dem, som dem de er. ■

SAMTALESPØRGSMÅL

- HVOR GÅR GRÆNSEN MELLEM OMSORG OG KONTROL?
- HVORNÅR BLIVER ÅNDELIG VEJLEDNING TIL MANIPULATION?
- HVORDAN SKABER VI PLADS TIL UENIGHED UDEN AT MISTE FÆLLESSKABET?
- HVORDAN KAN LEDERE UDØVE AUTORITET UDEN AT DOMINERE?
- HVORDAN SER ET FÆLLESSKAB UD, HVOR MAN FRIT KAN SIGE NEJ?
- HVAD BETYDER FRIHEDEN TIL AT SIGE NEJ FOR FÆLLESSKABET?

Magt skal altid forvaltes til andres bedste

Hvis man har mistanke om usunde relationer, skal man altid reagere – det er **en del af det at drive omsorg**, fastslår LM's generalsekretær.

TEKST KAJA LAUTERBACH **FOTO** MAGNIFIC

Inden for de seneste ti år er der i Danmark som helhed kommet et øget fokus på at forebygge de usunde fællesskaber. Det har også smittet af ind i Luthersk Mission, og Søren Skovgaard Sørensen fortæller, at han som generalsekretær gennem årene fået en del henvendelser fra mennesker, der har slået sig på fællesskabet i LM, og som har følt sig forkerte.

"Vi er meget taknemmelige for, at de har fundet modet til at henvende sig, for de har sat fingrene på nogle ømme punkter og vist os, hvor vi kan sætte ind for at forsøge at skabe fællesskaber, der er trygge og sunde at være i," understreger han og nævner fem konkrete eksempler på det, man har gjort:

- "Skamkultur" har været tema for drøftelserne på LM's Læreråd (LR).
- Opstramning og faste rammer om indhentelse af børneattester hvert tredje år.
- Oprettelse af UFO (Udvalg til Forebyggelse af Overgreb), hvor både et potentielt offer og de, der skal håndtere situationen, kan få vejledning. Det skete for mere end ti år siden, da daværende generalsekretær Jens Ole Christensen oplevede behov for et beredskab.
- Udgivelse af vejledningen *For vores børns bedste*, som alle ansatte skal læse – og alle andre opfordres til at læse pixi-udgaven af. Det er en kraftig revidering af en tidligere vejledning, hvor man kan finde rådgivning i forhold omkring grooming, lovgivning og forebyggelse.
- Medarrangør ved de fælleskirkelige konferencer "Når kirken svigter" i 2021 – og senere "Når kirken løfter" og af det moralske værdisæt *Etos for god adfærd i kirker og kristne hjem*.

Ud over en målrettet indsats for at forebygge usunde fællesskaber slår *For vores børns bedste* fast, hvordan man skal reagere ved mistanke om, at der foregår en usund relation, nemlig: Observer, reager og måske anmeld.

"Det handler om først at lytte og lægge mærke til, hvad der foregår – og at skabe et trygt rum, hvor den krænkede kan fortælle og opleve at blive troet," siger Søren Skovgaard Sørensen.

"Når jeg siger 'måske anmeld', er det ikke for at undskylde nogen på forhånd, men for ikke at gøre noget forhastet."

Generalsekretæren slår fast, at magt, indflydelse og ansvar aldrig må bruges til egen fordel, men altid skal forvaltes til andres bedste.

"Det skaber tryghed, så man kan sætte ord på, hvad man oplever som grænseoverskridende," siger han og tilføjer, at selv om mennesker har forskellige grænser, er der altid noget, der ikke står til forhandling, noget, der er ufra-

»
Indflydelse og ansvar må aldrig bruges til egen fordel, men skal altid forvaltes til andres bedste.

<
LM er taknemmelig for mennesker, der har modet til at fortælle, at de har slået sig på fællesskabet i foreningen.

vigeligt. Ikke mindst i forhold til den danske straffelov.

VÆR OPMÆRKSOM PÅ, AT GRÆNSEOVERSKRIDENDE ADFÆRD KAN HAVE MANGE FORMER

I kølvandet på LR i 2018 rejste Søren Skovgaard Sørensen rundt i LM-landskabet og holdt oplæg om skam og forebyggelse af negativ social kontrol. Han understreger, at både han og sekretariatsleder Miriam A. Myhre stadig stiller sig til rådighed for at være facilitatorer i forhold til bestyrelser om, hvordan man skelner mellem sund og negativ social kontrol, og hvordan man tager nogle skridt, hvis man opdager udfordringer i den henseende.

”Det er vigtigt at tale om grænser og overgreb, sådan at man bliver opmærksomme på, at grænseoverskridende adfærd kan have mange former,” siger han.

”Det er en del af det at drive omsorg, for desværre kan dysfunktionelle relationer også snige sig ind hos os.”

Han tilføjer, at det ikke kun handler om seksuelle forhold.

”Overgreb kan også forekomme i usunde åndelige relationer. Dem må vi forebygge, for når det åndelige kommer i spil, har vi et endnu større ansvar.” ▪

For vores børns bedste (både den store udgave og pixi-udgaven) og *Etos for god adfærd i kirker og kristne hjem* kan begge findes på LM's hjemmeside: www.dlm.dk/download – under henholdsvis Vejledninger og Udmeldinger – eller i den grønne footer nederst på siden.

KRISTNE HJÆLPER EFTER JORDSKÆLV I COLOMBIA

Det kraftigste jordskælv i et århundrede ramte den vestlige del af landet og ødelagde mere end 26.000 boliger. Over 300 er meldt omkommet, og over 250 savnes.

TEKST ROLF W. JØRGENSEN **ILLUSTRATION** COPILOT

Kortet viser epicentret for det kraftige jordskælv, der ramte det vestlige Colombia den 10. august 2026.

Da jorden rystede den 10. august, gik kirker i Colombia i gang med at hjælpe og bede.

I byen Pereira, der er hovedstad i landets kafferegion, arbejdede frivillige ved et sammenstyrtet syvetagers hotel. Blandt dem var medlemmer af Palabra Pura. Iført blå veste med ordene "Haciendo a Jesús Famoso" (at gøre Jesus berømt) – dannede de menneskekæder og fjernede murbrokker. De arbejdede hele natten, mens de bad om at finde overlevende.

HANDLING

Historien er gengivet i *Christianity Today*, som også fortæller om kristne, der åbnede deres hjem, lavede måltider og transporterede nødhjælp.

Fernando Ferreira fra Comunidad Cristiana de Fe i Pereira tog imod en medarbejder og frivillige fra Medellín. Sammen med sin hustru, lavede han hundredvis af måltider til fordrevne familier og frivillige hjælpere, mens donationer af ris og bønner strømmede til.

Fernando Ferriera forklarer, hvorfor han har hjulpet: "Lige her ved siden af er bygningerne evakueret, mens jeg står her og har det godt. Det er på samme måde, som når man bliver frelst – så vil man straks gå ud og dele de gode nyheder."

Samtidig er flere kirker selv ramt af skaderne. *Christianity Today* talte med flere medlemmer, som havde familie eller venner, der var omkommet. Flere kirkebygninger har også taget skade.

TRO OG UDFORDRINGER

Colombia er historisk et katolsk land. Kristendommen kom med spanierne i 1500-tallet, og den katolske kirke har siden præget kultur, familieliv og samfund. Religiøse højtider, kirker og kristne symboler præger stadig hverdagen.

De senere år er protestantiske og evangelikale menigheder dog vokset, og omkring 13 procent af befolkningen regner sig som protestanter, mens cirka 79 procent er katolikker. Især pinsekirker har fået fodfæste og lægger vægt på fællesskab og konkret hjælp til landets mange fattige.

Landet er også præget af social ulighed og har i årtier været plaget af væbnede opgør mellem narkokarteller, da Colombia er en af verdens største producenter af kokain. Gadeoverfald og bortførelser hører til dagens uorden, og så sent som i maj måned blev 52 personer ifølge *Danmarks Radio* dræbt i sammenstød mellem bevæbnede grupper. ■

Svenske præster risikerer at miste retten til at afvise samkønnede vielser.

Kirke sløjfer præsters samvittighedsfrihed

Den svenske kirke vil gøre det lettere for menigheder at fravælge præster, som ikke vil vie par af samme køn.

TEKST ROLF W. JØRGENSEN **FOTO** MAGNIFIC

Kirkestyrelsen i Sverige anbefaler, at et krav om at vie par af samme køn står i præsters stillingsopslag, at det drøftes ved jobsamtalen og indgår i ansættelseskontrakten. En præst kan dermed opsiges, hvis aftalen ikke overholdes.

Baggrunden er en beslutning fra Kirkemødet i 2025. Ifølge *Kyrkans Tidning* skal retningslinjerne være et tilbud til menigheder, der ønsker tydelighed om præstens opgaver.

Beslutningen møder modstand. Olle Reichenberg fra Borgerlig kristen samverkan mener, at kirken sætter diskriminationslovgivningen over religionsfriheden. Kjell O. Lejon fra Frimodig kyrka advarer mod "total ensretning" blandt præster.

Svensk TV har peget på en arbejdsretlig udfordring: Spørgsmålet om samkønnede vielser kan være relevant ved ansættelse, men det kan være juridisk problematisk at spørge direkte til ansøgerens holdning. *Kyrkans Tidning* har fremhævet, at den hidtidige ordning, som ligner den nuværende danske, har forsøgt at forene to hensyn: Samkønnede par skal kunne vies, mens præsten har kunnet sige nej.

I april 2026 fastslog Svenska kyrkans biskopper, at kirkens ordning om vielser er overordnet den enkelte præst. De arbejder derfor hen imod, at alle kommende præster skal vie både sam- og forskelligt kønnede par.

Til efterårets Kirkemøde tegner der sig flertal for at fjerne præsters mulighed for at sige nej til samkønnede vielser, hvorved præsters samvittighedsfrihed vil forsvinde.

NY FORMAND FOR PULS

Morten Rugager Kristensen afløser Jens Lomborg som formand for PULS – tidligere ELN.

Morten har været en del af vejlederrådet i PULS de seneste seks år og er således kendt med organisationens lutherske kerneværdier. Den nye formand er til daglig præst i Skjern Bykirke, hvor han har været de sidste 14 år.

Morten Rugager er 41 år, uddannet teolog og gift med Lea. Sammen har de tre børn.

BRUG BIBELEN – EN DANSK BIBELPLATFORM

Hen over sommeren har en nyudviklet dansk hjemmeside set dagens lys. Siden er under stadig udbygning, i takt med at folkene bag får klargjort materiale.

FOTO: KAJA LAUTERBACH

En af bagmændene bag den nye hjemmeside er LMH-lærer Christian Maymann, som siger, at Brugbibelen.dk indeholder "værktøjer til dybdegående bibelstudium. Her kan du udforske tekstens betydning på måder, som går langt ud over almindelig læsning.

Uanset om du er præst, bibellærer, teolog eller engageret læser, der gerne vil forstå teksten grundigt, tilbyder Brugbibelen.dk værktøjer, der strukturerer dine studier og giver dig indsigt i både oprindelige sprog, historisk kontekst og teologisk dybde."

KRISTNE VÆRDIER FORVRÆNGES MED POLITISK SIGTE

En oprindelig tanke om at være salt og lys i hverdagen er i amerikanske netværk blevet **forvrænget til en teologi om politisk herredømme.**

TEKST ROLF W. JØRGENSEN

Amerikansk politik kan virke som et fremmedartet teater. Men bag kulisserne trækker en specifik teologisk strømning tilsyneladende dybe spor helt ind i den amerikanske regering.

Det drejer sig om det såkaldte "Seven Mountain Mandate" (Syv bjerge-mandatet (7MM)). Bevægelsen forbindes i dag med kristen nationalisme og politisk dominans. Det paradoksale er, at tankegangen har sine rødder i et positivt syn på det kristne kald til hverdagsliv.

TJENE I HVERDAGEN

Historien begyndte i 1975, hvor grundlæggeren af Youth With A Mission, Loren Cunningham, og Bill Bright fra Campus Crusade formulerede en vision om, at kristne gennem deres hverdagsliv og arbejde kunne bringe bibelske værdier ind i syv samfundsområder: nemlig regering, erhvervsliv, uddannelse, medier, kunst, familie og religion.

De oprindelige tanker giver mindelser om den lutherske forståelse af det kristne hverdagskald og opgaven med at tjene næsten i den stand, man er sat i: lærere, forretningsfolk og kunstnere passer deres borgerlige hverv med høj integritet, etik og kærlighed – ikke som led i en politisk magtovertagelse, men som et stilfærdigt vidnesbyrd.

SYV BJERGE

Den amerikanske teolog, C. Peter Wagner, der er ophavsmand til det uofficielle netværk New Apostolic Reformation (NAR), har ændret visionen så de syv "områder" er syv "bjerge", der skal "erobres".

Oprindelig blev der talt om indflydelse gennem ydmyg tjeneste nedefra, mens 7MM-fortalerne taler om kontrol over offentlige institutioner og magt oppefra. Målet er ikke længere at tjene, hvor man er, men at sidde på magten, udskifte sekulære ledere og indsætte "åndelige autoriteter".

Denne ideologi afspejles blandt andet i det omdiskuterede "Project 2025" fra den konservative tænketank The Heritage Foundation. Et værk på 900 sider, som den amerikanske præsident nægter at have læst.

Tilsyneladende har det dog vundet gehør hos nøglepersoner i det amerikanske regeringsapparat, hvor dele af den førte politik til forveksling ligner tankerne fra "Project 2025", og hvor politiske og militære poster af nogle opfattes som brikker i en åndelig kamp.

SAMMENBLANDING AF REGIMENTER

Evangelikale teologer, blandt andet i The Gospel Coalition (TGC), advarer mod denne udvikling. Set med lutherske briller er fejlen da også fundamental, når 7MM-folkene sammenblander det åndelige og det verdslige regimente.

7MM bruger det græske ord "Ekklesia" om kirken. Det er også det ord, der bruges i Det Nye Testamente, men 7MM forstår ikke ordet som en menighed, men som en form for åndeligt parlament, der skal udstede dekreter, styre staten – om nødvendigt med militær magt – og derigennem fremtvinge Guds rige på jorden. Det står ifølge TGC i kontrast til Jesu egne ord om, at hans rige ikke af denne verden.

Når den kristne kirkes mission erstattes af målet om jordisk herredømme, er det en forvrængning af evangeliet. Den lutherske skelnen mellem regimenterne kan sammenfattes: Vi skal engagere os frimodigt i samfundet for at gavne vores medmennesker, men troen må aldrig spændes for en politisk magtvogn. ■

TJENESTE ELLER MAGT?

Dette skema viser, hvordan den oprindelige vision om at være salt og lys i hverdagen er blevet ændret. Hvor det oprindelige syn handler om det kristne hverdagskald og om at tjene sin næste i de forskellige samfundsområder, handler 7MM-udgaven om en sammenblanding af det åndelige og det verdslige – hvor midlerne helliges af målet om at erobre den politiske magt.

	DE OPRINDELIGE 7 OMRÅDER *Fokus: Påvirkning gennem tjeneste og etik*	**7MM-UDGAVEN: BJERGE** *Fokus: Institutionel magtovertagelse og kontrol*
1. Regering & Politik	Kristne tjener som gode samfundsborgere med moral, retfærdighed og barmhjertighed i det offentlige rum.	Målet er at erobre statsmagten, udskifte sekulære embedsfolk og bruge juraen til at gennemtvinge kristen nationalisme.
2. Erhvervsliv	Forretningsfolk driver virksomhed med høj integritet, skaber arbejdspladser og kanaliserer overskud til diakonalt arbejde.	Markedet kontrolleres af "markedsplads-apostle" for at overføre globale formuer til formål, der styrker kontrollen.
3. Uddannelse	Kristne lærere og forskere udruster næste generation med sandhed og faglig dygtighed i et trygt læringsmiljø.	Det sekulære uddannelsessystem demonteres eller overtages for at sikre ideologisk kontrol over børns pensum.
4. Medier & Journalistik	Medier formidler sandfærdige nyheder, giver de svage en stemme og oplyser befolkningen med respekt.	Medierne ses som en propagandamaskine, der skal erobres for at styre den offentlige fortælling og bekæmpe sekulære stemmer.
5. Kunst & Underholdning	Udøvere skaber skønhed, inspirerer kulturen og ærer Gud gennem kreativitet.	Kulturproduktionen renses og kontrolleres for at sikre, at populærkulturen kun formidler godkendte budskaber.
6. Familien	Familien er samfundets kerne, hvor børn vokser op med kærlighed og sunde værdier på et bibelsk fundament.	Familien ses som en strategisk kampplads mod sekulær køns- og seksualpolitik, der skal reguleres stramt gennem lovgivning.
7. Religion & Kirke	Kirken forkynder evangeliet, udruster de troende til hverdagen og tager sig af samfundets svageste.	Kirken omdøbes til "Ekklesia" – der forstås som et åndeligt parlament, som udsteder dekreter og styrer de andre ”bjerge”.

LANDSSTYREMØDE
DEN 28-29. AUGUST

BESØG AF FORSTANDER, LM MUSIK, BUDSKABET OG LMBU

Forstanderen på Solgården, Søren Andersen, fortalte om de vigende elevtal på LM's efterskoler og behovet for fortsat at rekruttere og aktivt tilvælge skolerne. Trods det at den digitale virkelighed fylder meget for nutidens teenagere, er det nære fællesskab og Bibelens budskab stadig noget, der kan samle og skabe mening for de unge.

Musikkonsulenternes arbejde omfatter blandt andet korarbejde og indspilning af nye kristne sange. Musiklejren samlede igen mange unge om Jesus og musikken, som kan pege på ham. Det er vigtigt at vejlede de unge til sunde valg af sangtekster og kunstnere. LM Musik opfordrer kredse og menigheder til at inddrage børn og unge i sang og musik fra en tidlig alder – gerne sammen med de voksne.

Mathias Richard Jefsen-Hansen, redaktør af Budskabet, fortalte om redaktionens arbejde med et dybdegående og relevant kristent blad, som er styrkende for et myndigt lægfolk. LS udtrykte stor glæde ved og opbakning til arbejdet.

LMBU-bestyrelsen sammen med landsleder David Jespersen talte sammen med LS om, hvordan LM og LMU kan drive digital mission, blandt andet inspireret af temadagen i Odense den 28. august. sådan at mennesker møder Jesus også digitalt. Både LMBU-bestyrelsen og LS glæder sig over det tætte samarbejde, som disse besøg på LS-møderne er med til at skabe fundament for.

NY FORLAGSLEDER TIL SOMA BIBLIA

LS godkendte indstillingen af ny forlagsleder til Soma Biblia. Det er, Tito Yared Kilale, som er en evangelisk luthersk præst på 53 år. LS glædede sig over, at der nu er fundet lokale kompetente folk til alle stillingerne i Soma Biblia. Det er en historisk milepæl, for alle ansatte er nu tanzaniere.

ØKONOMI

LS gennemgik et detaljeret budgetudkast for 2027. Lige nu står LM et fornuftigt sted økonomisk.

En moderne høstsalme

Selv om høstarbejdet i dag er ukendt eller reduceret til et romantisk minde for mange, er høsten stadig værd at fejre. Den minder os om Guds omsorg for os og er et synligt vidnesbyrd om hans velsignelse.

TEKST IVAN BACH JACOBSEN **ILLUSTRATION** MAGNIFIC

En kornmark sluges bid for bid;
En mejetærskers gumlen.
Nu er det høstens travle tid
til lyd af stadig rumlen.
For læs på læs blir nu kørt væk
med traktor og maskiner
Trods mange timers slid i træk,
har ingen sure miner.

Når mørke skyer truer med
at standse bondens virke,
blir stille bønner sendt af sted,
og marken blir til kirke:
Du, Gud, som tændte solens bål,
og nattehimlens stjerner,
lad årets høst nu nå sit mål:
En silo fuld af kerner.

Vi takker Gud for sol og regn,
for høst og brød på bordet.
Ved middagsmaden ser vi tegn
på kraft fra skaberordet.
Han gir os alt, vi trænger til,
så rigt, at vi kan dele.
Hans nåde både kan og vil
gi' liv til krop og sjæle.

Roar Steffensen, september 2017
Melodi: Peter Sander, 2019

HENT NODEN TIL SALMEN OG HØR EN INDSPILNING AF DEN PÅ FAMILIEN-STEFFENSEN.DK

THE COMPASS

En lille solcelledrevet afspiller, med hele Bibelen på tre sprog. I Tanzania bliver det engelsk, swahili og et relevant stammesprog, alt efter hvem modtageren er.

Derudover kan der også lægges musik og bibelundervisning ind på den. Enten fra producentens side, eller man kan selv gøre det, når man modtager den.

Der er også en FM-radio på afspilleren, som er forudindstillet til kristne radiostationer i det område, hvor den bliver delt ud.

Mennesker i Østafrika kan nu høre Guds ord

Lydbibler kan noget helt unikt, og for mange er det meget enklere at forstå Guds ord, når de får det ind gennem ørerne på deres modersmål, end når de læser det, siger missionskonsulent Ole Malmgaard.

TEKST KAJA LAUTERBACH **ILLUSTRATION** MAGNIFIC

Troen kommer af det, der høres, og nu har flere mennesker i Østafrika mulighed for at høre Guds ord.

Litteraturselskabet Soma Biblia har nemlig indgået partnerskab med det canadiske kristne selskab Galcom, hvis vision er at bringe evangeliet om frelse i Jesus ud til alle stammer og folkeslag gennem lyd.

Det fortæller missionskonsulent Ole Malmgaard.

Partnerskabet går ud på at distribuere lydbiblen "The Compass", som Galcom laver, i Østafrika.

VANT TIL AT LÆRE NYT VED AT HØRE

Lydbiblerne deles gratis ud til befolkningsgrupper, der enten ikke kan læse, eller som nok har lært at læse, men har dårlige læsefærdigheder, fordi de ikke bruger denne kunnen i dagligdagen.

"Bibelens sprog er svært, og for mange er det meget enklere at forstå Guds ord, når de får det ind gennem ørerne på deres modersmål," siger Ole Malmgaard.

Han forklarer, at ud over at kompensere for manglende læsefærdigheder kan lydbibler noget helt unikt i en oral fortællekultur.

"Det kan være svært at forstå for os, der lever i en kultur, hvor vi har et stort skriftligt, historisk arkiv, men i de lokale stammekulturer bliver rigtig meget overleveret mundtligt fra generation til generation," siger han og understreger, at det især i landdistrikter stadig har meget stor betydning.

"Og så er det også den måde, de er vant til at lære nyt på."

I første omgang skal lydbiblerne bruges i arbejdet med muslimske befolkningsgrupper i Kenya og Tanzania på sprogene orma, somali og arabisk, samt til nomadestammer på sprogene masai, datooga og sukuma. Alle biblerne får også swahili og engelsk lagt på som ekstra sprog.

IKKE AFHÆNGIG AF INTERNET

En anden gruppe, der kan komme i betragtning til at få en Compass-lydbibel, er mennesker, der ikke har økonomi til at købe deres egne bibler. Det gælder både en papirbibel og en online bibel, der kræver en smartphone og data.

"I byerne er smartphones udbredt, men der er mange fattige på landet i

Østafrika, der ikke har råd til smartphone og slet ikke til data. Men med en lydbibelafspiller kan de høre Guds ord uden øvrige remedier og uden at være afhængig af internet," siger Ole Malmgaard.

Han erkender, at selv om der er en simpel menu på lydbiblen, så man kan vælge mellem bøgerne i Bibelen, er det nemmere at bladre rundt i papirbibel – hvis man altså er fortrolig med den.

"En papirbibel har nok også længere holdbarhed, men fordelene opvejer afgjort de ulemper, der måtte være," siger han.

"Først og fremmest at den er et middel til bedre at tilegne sig evangeliet."

Missionskonsulenten forklarer, at lydbiblen typisk bruges i studiegruppe, hvor en flok mennesker sidder sammen og arbejder sig ind på teksten i en samtale om, hvad de har hørt. En gruppeleder styrer samtalen uden at have alle de færdige svar.

BIDRAG FRA INDSAMLING PÅ LMH

Projektet er blevet økonomisk muligt ved, at canadiske Galcom har rejst midler til 75 procent af produktionsprisen. Ifølge deres hjemmeside er The Compass et værktøj til at opfylde missionsbefalingen. De sidste 25 procent plus forsendelsesomkostninger for 1.000 lydbibler er betalt gennem LMH-elevernes indsamling i foråret 2026.

Det betyder, at Soma Biblia ikke skal tænke på økonomi, men kan bruge lydbiblerne i evangeliseringsøjemed og også levere til andre missionsselskaber, der arbejder i folkegrupper, der ikke er nået med evangeliet. ▪

ABNINGST

<

Egon og Henry en tidlig onsdag morgen klar til at køre ud til forskellige adresser for at hente varer.

Flyttemændene bag LUMI Genbrug

Hver onsdag sætter Egon og Henry sig ind i kassevognen og kører ud i Nordsjælland. De henter møbler og andre genbrugsvarer til LUMI Genbrug i Hillerød

TEKST IVAN BACH JAKOBSEN **FOTO** IVAN BACH JAKOBSEN

I en genbrugsforretning som LUMI er der brug for mange frivillige hænder for at få hverdagen til at fungere, og samtidig skal der hele tiden skaffes nye varer til butikken. I modsætning til almindelige detailbutikker kan en genbrugsforretning ikke blot bestille de nyeste produkter hjem fra en eller flere faste leverandører.

Det kender LUMI Genbrug i Hillerød alt til.

Ifølge Ulla Rejkjær, der er leder af genbrugsbutikken i Hillerød, er det altafgørende at have et hold frivillige flyttemænd, som arbejder i kulissen med at hente og bringe varer.

EN TIDLIG ONSDAG MORGEN

Vi møder Henry Thiesen og Egon Thorsen en tidlig onsdag morgen, hvor de er ved at gøre sig klar til dagens køretur.

Denne onsdag har de otte forskellige adresser i Nordsjælland på programmet. De skal både levere møbler til kunder og hente varer, som senere skal sælges i butikken.

Selv om Henry og Egon begge er pensionister, er tempoet højt, og arbejdsiveren er tydelig.

Henry møder fast op i butikken hver mandag for at gennemgå de nye ordrer og planlægge ruten rundt til kunderne om onsdagen. Det kan være transport af varer, kunder har købt i butikken, og det kan også være tømning af et dødsbo eller lignende.

Han har været involveret i arbejdet, siden LUMI Genbrug begyndte i 2011. Dengang var han stadig på arbejdsmarkedet, men året efter gik han på pension og blev fuldtidsfrivillig. Siden har han haft ansvaret for at hente og bringe mange af de varer, der hver uge strømmer gennem butikken.

I begyndelsen kørte flyttemændene rundt i private biler med en trailer. Behovet for en større bil viste sig dog hurtigt, og i dag har de en stor og rummelig kassevogn.

ARBEJDET GIVER MANGE OPLEVELSER

Som LUMI-flyttemand kommer man ud for lidt af hvert. Der skal flyttes mange forskellige ting, og opgaven er som regel at få det hele med.

Det er sjældent, at de møder noget, der er så tungt, at det ikke kan løftes, fortæller Henry.

Det er også hans opgave at vurdere, om de ting, som LUMI får tilbudt, rent faktisk kan sælges i butikken. Derfor sker det også, at de må sige nej tak til at tage noget med.

Det kan være en vanskelig situation, hvis de for eksempel står hos en ældre kvinde, som ikke ved, hvordan hun skal komme af med et møbel, som LUMI ikke kan sælge.

I sådanne tilfælde tilbyder de nogle gange at

+

Bag de mange varer, kunder og handler i LUMI Genbrug står en stor gruppe frivillige. De er med til at få hele maskineriet bag LUMI Genbrug til at fungere.
Nogle møder kunderne i butikken, mens andre arbejder mere i kulissen. For eksempel sørger de for, at varerne kommer ind i butikken.

lumi genbrug

Bliv frivillig

- Har du lyst til at være en del af en meningsfuldt fællesskab?

Vil du hjælpe?

Kontakt den butik, hvor du gerne vil hjælpe:

AGERSKOV
Randi Steffensen. tlf. 2980 3760

BORNHOLM
Olai Poulsen. tlf. 20214119

GILLELEJE
Karna Larsen. tlf. 40271874

HILLERØD
Ulla Rejkjær. tlf. 23285102

KOLDING
Henry Ebsen. tlf. 29886099

KØBENHAVN
Gert Lindgreen. tlf. 40803820

SKJERN
Jens Schmidt. tlf. 40599788

VIDEBÆK
Henrik Osmundsen. tlf. 42184218

ODENSE
Bjarne Ellegaard. tlf. 40803828

»

Man ved aldrig helt, hvad der gemmer sig på den næste adresse. Det gør arbejdet spændende

tage møblet med til genbrugspladsen mod en mindre betaling. På den måde ender situationen med, at alle er tilfredse.

Indimellem er LUMI-flyttemændene også med til at hente det, man kan kalde genbrugsguld.

Henry fortæller, at de fra tid til anden modtager værdifulde designermøbler og malerier, som kan sælges til gode priser.

For nylig solgte butikken for eksempel et spisebord for 7.000 kroner.

"Det hører til en af de bedre handler," siger han.

Det er netop nogle af disse fund, der gør arbejdet spændende. Man ved aldrig helt, hvad der gemmer sig på den næste adresse.

KENDT FOR DEN GODE SERVICE

Hos LUMI Genbrug i Hillerød bliver varerne ikke nødvendigvis bare leveret til kantstenen.

Hvis det er muligt, bliver møblerne båret helt ind i kundens bolig.

Egon fortæller, at de også gerne hjælper med at samle eller montere et møbel, hvis der er behov for det.

Det er en service, kunderne sætter stor pris på.

Resultatet af Henrys og Egons arbejde er, at store mængder varer hver uge, finder vej til LUMI Genbrug. Men det er ikke nok at skaffe varerne. De skal også sorteres.

Ulla Rejkjær fortæller, at butikken hver tirsdag kører de ting, som ikke kan sælges, på genbrugspladsen. I løbet af en uge bliver det typisk til en fyldt kassevogn.

Bøger er et godt eksempel. Butikken modtager rigtig mange brugte bøger, og en medarbejder har som fast opgave at gennemgå de mange bøger og vurdere, hvilke der kan sælges, og hvilke der må videre til genbrugspladsen.

Der er godt salg i genbrugsbøger. Alene i løbet af sommeren har LUMI Genbrug i Hillerød solgt mere end 600 bøger.

OVERSKUDDET GÅR TIL MISSIONSARBEJDE

De mange genbrugsvarer, der strømmer gennem LUMI-butikken i Hillerød, er ikke kun med til at give kunderne mulighed for at gøre gode genbrugsfund. De er også med til at skabe et økonomisk overskud, som støtter LM's missionsarbejde.

Sidste år gav de ni LUMI-genbrugsbutikker tilsammen et overskud på mere end 15 millioner kroner, og meget tyder på, at resultatet også i år bliver stort. ▪

Mini-højskole
Med håb mod håb
for demensramte par
31.10.-2.11. 2025
På Løgumkloster Refugium

Spørgsmål og program
ruth@galsted.dk
29335660

+LOM

VICEFORSTANDER SØGES TIL SE

Vil du være med til at lede en veldrevet efterskole med stærke kristne værdier, høj faglighed og et levende fællesskab?

Du får lov til at skabe struktur i hverdagen, udvikle medarbejdere og være med til at sætte retning for skolens fortsatte udvikling.

LÆS DEN FULDE STILLINGSPROFIL PÅ:
S-E.DK/OM-SE/LEDIGE-STILLINGER
Ansøgningsfrist: 4/10 2026 kl. 12.

SYDVEST-JYLLANDS EFTERSKOLE

GRATIS TELEFONRÅDGIVNING

PsykTro-linjen en del af Foreningen Agape.
Det er et anonymt og fortroligt rum, hvor du kan tale frit - om det, der tynger, det, der forvirrer, eller det, du ikke rigtig ved, hvordan du bærer.

Åben hver aften klokken 19-22
Tlf: 24803022

psyktro
hele tilværelsen

TRO & MISSION PÅ LYD!

Blinde eller svagsynede abonnenter kan få tilsendt Tro & Mission på cd uden ekstra omkostning.
Kontakt redaktionen på tm@dlm.dk eller 48207680 og oplys navn, adresse, telefon-nummer og cpr.-nummer.

Ansvarlig for kirkelige relationer søges

28– 30 timer fra den 1. november

Er du god til at skabe relationer, og trives du med koordinerende arbejde?

Som ansvarlig for kirkelige relationer i Open Doors får du ansvaret for at forbinde lokale kirker og kristne fællesskaber i Danmark med den forfulgte kirke.

Læs mere og ansøg **senest den 21. september på opendoors.dk/job**

Open Doors TJENER VERDENS FORFULGTE KRISTNE

Store lejligheder i Aarhus

- Ladestander og gratis parkering
- Solrig altan og grønne områder
- Gratis nyttehave og plads til husdyr
- Lynhurtigt fibernet

Priser fra 6.850 kr.

Hejredalsparken.dk
Vi har boligerne — Kom med din hverdag

Kender du en blind eller svagsynet...?

Så henvis til **KABB!**

- Bibelen og kristen litteratur på CD-lydbog
- Gratis udlån til blinde og svagsynede
- Mere end 1100 titler - og altid nye på vej
- Katalog på www.kabb.dk
- Årligt sommerstævne

Kristeligt Arbejde Blandt Blinde
tlf.: 9192 7276
post@kabb.dk
www.kabb.dk

KABB
De skal se Gud

COMPOUNDERS

MW Compounders er en dansk børsnoteret investeringsforening. Foreningen har investeret i 20-30 globale compounder-aktier.

Læs mere her: www.mwcompounders.dk

Kontakt: Johannes Møller 61 31 64 85

Pædagog eller sundhedsfaglig person til fast stilling og 1 vikar

KERNEHUSET

Bofællesskabet Kernehuset i Ans (ved Tange sø) søger medarbejdere:
Vi hører gerne fra dig, hvis du ønsker fast arbejde eller har brug for supplerende arbejde som vikar (uanset baggrund).

Timetal aftales.

Tiltrædelse pr. 1. november.

En del af: Kristelig Handicapforening

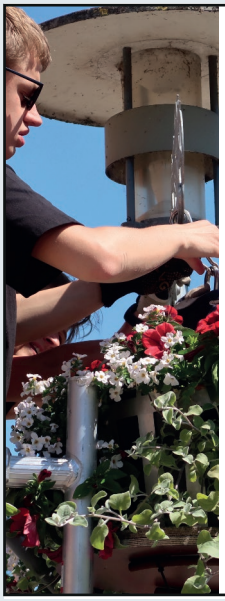

LivogJob Fonden

LivogJob er er for unge med særlige behov, hvor vi har:

- STU uddannelse
- Beskyttet beskæftigelse
- Botilbud med 16 pladser for 17-30-årige
- Tilgængelighed for alle
- Et kristent værdigrundlag og en kristen etik
- Fokus på at bidrage til lokalområdet

Se mere på livogjob.dk eller ring 54441705

MALERFIRMAET
penta a|s

malerfirmaetpenta.dk

TRO & MISSION
Udgives af Luthersk Mission,
Industrivænget 40, 3400 Hillerød
dlm@dlm.dk / 48 20 76 60
www.dlm.dk

TRYK
Jørn Thomsen Elbo
Oplag 2.500
ISSN 2446-4147
ISSN 1601-975X (Tro & Mission online)

ANSV. REDAKTØR
Ivan Bach Jakobsen
ibj@dlm.dk / 60 62 93 11

REDAKTION
Kaja Lauterbach, journalist/red.sekr.
Karin Borup Ravnborg, journalist
Rochelle Coote, grafiker

Ideer og artikelforslag modtages gerne på tm@dlm.dk.
Magasinets indhold er ikke nødvendigvis udtryk for LM's ledelses holdninger.
Bibelcitater er fra den autoriserede oversættelse, © Det Danske Bibelselskab 1992.

ABONNEMENT
Danmark: 450 kr. pr. år.
Unge under 30 år: 225 kr. pr. år.
Netabonnement: 225 kr. pr. år (unge under 30 år: 125 kr. pr. år)
Alle beløb + 40 kr. i gebyr, hvis man ikke er tilmeldt betalingsservice.
Abonnementet løber, til det bliver opsagt.
Ved adresseændring bedes oplyst både gammel og ny adresse.

ANNONCER
Annoncer til næste nummer skal være redaktionen i hænde senest tirsdag den 15. september 2026.
Se priser og betingelser på troogmission.dk.

NÆSTE NUMMER
Tro & Mission nr. 11/2026 udkommer den 25. september.

KODE TIL TRO & MISSION ONLINE
3. kvartal 2026: T&M-3kvt2026
2. kvartal 2026: T&M-2kvt2026

STØT LM
Gaver til missionsarbejdet sendes til konto 2230 - 0726496390 eller via MobilePay 66288.
Se også dlm.dk/støt.

STATEN INDGÅR FORLIG MED TIDLIGERE ANBRAGTE

TEKST IVAN BACH JAKOBSEN **FOTO** ARKIV

Socialministeriet har indgået forlig med 13 tidligere anbragte på børnehjemmet Solgården i Tarm. De tidligere anbragte har hver modtaget 300.000 kroner i erstatning efter en sag om vold, overgreb og seksuelt misbrug under deres anbringelser.

Forliget kommer efter, at de 13 tidligere anbragte den 23. marts 2026 stævnede staten med krav om en erstatning på 300.000 kroner hver. Kravet vedrørte de overgreb, de blev udsat for som børn under deres ophold på børnehjemmet.

OMFATTENDE OG SYSTEMATISK SVIGT

Børnehjemmet Solgården i Tarm eksisterede fra 1949 til 1976 og var underlagt statens tilsyn. I årene efter deres anbringelser har tidligere beboere fortalt om alvorlige forhold på institutionen, herunder vold, overgreb og seksuelt misbrug.

Socialministeriet anerkender, at der under de 13 tidligere anbragtes ophold på børnehjemmet skete et systematisk svigt. Ministeriet anerkender samtidig, at staten tilsidesatte sin tilsynsforpligtelse.

Socialminister Monika Rubin betegner de tidligere anbragtes beretninger som hjerteskærende.

"De 13 tidligere anbragtes beretninger er hjerteskærende. En forstander, der udsatte børn for vold og seksuelle overgreb. Som samfund beskyttede vi ikke de her børn godt nok!"

EN VIGTIG OFFICIEL ANERKENDELSE

LM's ledelse udtaler: "Denne officielle anerkendelse er en vigtig milepæl. Og vi er lettet over at høre om afgørelsen. De har fortjent denne oprejsning efter alt det, de har været igennem. Et omsorgssvigt, de har levet med hele livet."

Det var LM's ledelse, der i 2006 lavede en grundig undersøgelse, der klargjorde, at der var foregået overgreb. Denne undersøgelse blev offentliggjort i medierne.

ILLUSTRATION: MAGNIFIC

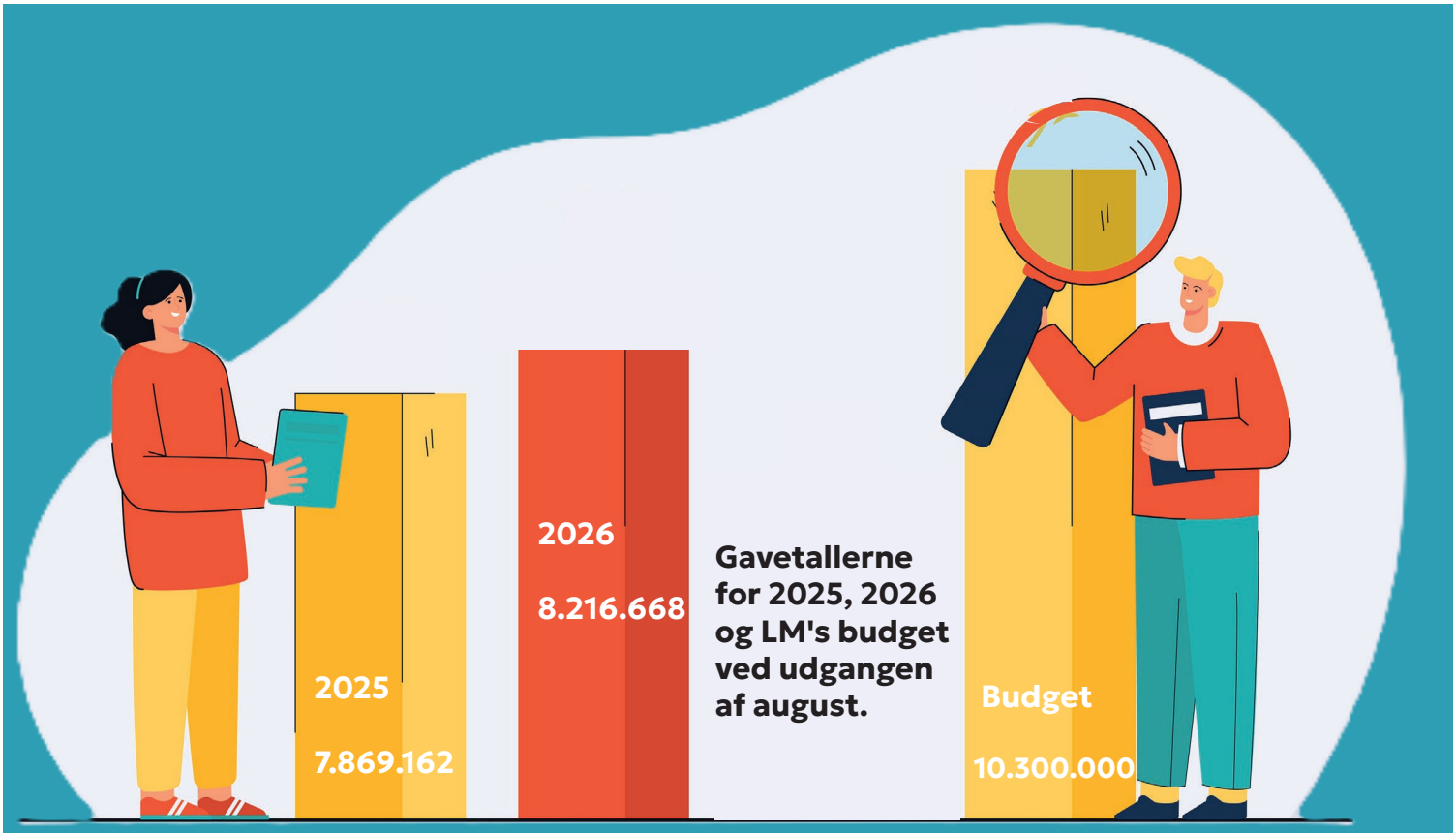

MANGE SMÅ GAVER BLIVER TIL STORE INDSATSER

Børn og unge har brug for at møde Jesus og høre, at de er elsket af Gud. Gennem LM's arbejde møder tusindvis evangeliet i klubber, lejre, ungdomsfællesskaber og menigheder. I Danmark og i udlandet. Vil du være med til at sikre, at arbejdet også kan vokse i de kommende år? En fast gave giver et stærkt fundament. Tak til alle, der allerede er med.

Når du for eksempel giver 500 kroner, bliver du en del af noget større. Sammen bliver små gaver til livsforandrende indsatser. Overvej et fast månedligt beløb via betalingsservice (gaver@dlm.dk) eller MobilePay (66288).

» **Det er saligere at give end at modtage.**

APOSTLENES GERNINGER 20,35

Ved udgangen af august har LM modtaget lidt over otte millioner kroner i gaver. Gavebudget for hele 2026 er på 18,5 millioner kroner.